

Fyzika laserů – cvičení

Rovnice poloklasické teorie interakce látky a záření

J. Šulc

Katedra fyzikální elektroniky
České vysoké učení technické

12. března 2008

Pauliho rovnice pro tlumený dvouhlinový atom ve vnějším poli

- ▶ Pauliho rovnice pro tlumený dvouhlinový atom v silném vnějším elektromagnetickém poli:

$$\frac{\partial \rho_{11}}{\partial t} = \Gamma_2 \rho_{22} - \Gamma_1 \rho_{11} + i \frac{\vec{E}}{\hbar} \cdot (\vec{d}_{12} \rho_{21} - \vec{d}_{21} \rho_{12}) \quad (1)$$

$$\frac{\partial \rho_{22}}{\partial t} = \Gamma_1 \rho_{11} - \Gamma_2 \rho_{22} + i \frac{\vec{E}}{\hbar} \cdot (\vec{d}_{21} \rho_{12} - \vec{d}_{12} \rho_{21}) \quad (2)$$

$$\frac{\partial \rho_{12}}{\partial t} = -(\Gamma_{21} - i\omega_{21}) \rho_{12} + i \frac{\vec{E}}{\hbar} \cdot \vec{d}_{12} (\rho_{22} - \rho_{11}) \quad (3)$$

$$\frac{\partial \rho_{21}}{\partial t} = -(\Gamma_{21} + i\omega_{21}) \rho_{21} - i \frac{\vec{E}}{\hbar} \cdot \vec{d}_{21} (\rho_{22} - \rho_{11}) \quad (4)$$

Pauliho rovnice pro tlumený dvouhlinový atom ve vnějším poli

- ▶ Pauliho rovnice pro tlumený dvouhlinový atom v silném vnějším elektromagnetickém poli:

$$\frac{\partial \rho_{11}}{\partial t} = \Gamma_2 \rho_{22} - \Gamma_1 \rho_{11} + i \frac{\vec{E}}{\hbar} \cdot (\vec{d}_{12} \rho_{21} - \vec{d}_{21} \rho_{12}) \quad (1)$$

$$\frac{\partial \rho_{22}}{\partial t} = \Gamma_1 \rho_{11} - \Gamma_2 \rho_{22} + i \frac{\vec{E}}{\hbar} \cdot (\vec{d}_{21} \rho_{12} - \vec{d}_{12} \rho_{21}) \quad (2)$$

$$\frac{\partial \rho_{12}}{\partial t} = -(\Gamma_{21} - i\omega_{21}) \rho_{12} + i \frac{\vec{E}}{\hbar} \cdot \vec{d}_{12} (\rho_{22} - \rho_{11}) \quad (3)$$

$$\frac{\partial \rho_{21}}{\partial t} = -(\Gamma_{21} + i\omega_{21}) \rho_{21} - i \frac{\vec{E}}{\hbar} \cdot \vec{d}_{21} (\rho_{22} - \rho_{11}) \quad (4)$$

- ▶ Cílem je napsat rovnice pro měřitelné veličiny – polarizaci prostředí $\langle \hat{d} \rangle = \vec{d}_{21} \varrho_{12} + \vec{d}_{12} \varrho_{21}$ a inverzi populaci hlin $\langle \hat{n} \rangle = (\varrho_{22} - \varrho_{11})$

Odvození rovnice pro polarizaci

- ▶ Rovnice pro nedagonální prvky

$$\frac{\partial \rho_{12}}{\partial t} = -(\Gamma_{21} - i\omega_{21})\rho_{12} + i\frac{\vec{E}}{\hbar} \cdot \vec{d}_{12}(\rho_{22} - \rho_{11}) \quad (5)$$

$$\frac{\partial \rho_{21}}{\partial t} = -(\Gamma_{21} + i\omega_{21})\rho_{21} - i\frac{\vec{E}}{\hbar} \cdot \vec{d}_{21}(\rho_{22} - \rho_{11}) \quad (6)$$

Odvození rovnice pro polarizaci

- Rovnice pro nediagonální prvky

$$\frac{\partial \rho_{12}}{\partial t} = -(\Gamma_{21} - i\omega_{21})\rho_{12} + i\frac{\vec{E}}{\hbar} \cdot \vec{d}_{12}(\rho_{22} - \rho_{11}) \quad (5)$$

$$\frac{\partial \rho_{21}}{\partial t} = -(\Gamma_{21} + i\omega_{21})\rho_{21} - i\frac{\vec{E}}{\hbar} \cdot \vec{d}_{21}(\rho_{22} - \rho_{11}) \quad (6)$$

- vynásobíme skalárně \vec{d}_{21} , resp \vec{d}_{12} :

$$\left[\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right) - i\omega_{21} \right] \vec{d}_{21} \varrho_{12} = i\frac{\vec{E}}{\hbar} |\vec{d}_{21}|^2 (\varrho_{22} - \varrho_{11}), \quad (7)$$

$$\left[\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right) + i\omega_{21} \right] \vec{d}_{12} \varrho_{21} = -i\frac{\vec{E}}{\hbar} |\vec{d}_{21}|^2 (\varrho_{22} - \varrho_{11}) \quad (8)$$

Odvození rovnice pro polarizaci

- Rovnice pro nediagonální prvky

$$\frac{\partial \rho_{12}}{\partial t} = -(\Gamma_{21} - i\omega_{21})\rho_{12} + i\frac{\vec{E}}{\hbar} \cdot \vec{d}_{12}(\rho_{22} - \rho_{11}) \quad (5)$$

$$\frac{\partial \rho_{21}}{\partial t} = -(\Gamma_{21} + i\omega_{21})\rho_{21} - i\frac{\vec{E}}{\hbar} \cdot \vec{d}_{21}(\rho_{22} - \rho_{11}) \quad (6)$$

- vynásobíme skalárně \vec{d}_{21} , resp \vec{d}_{12} :

$$\left[\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right) - i\omega_{21} \right] \vec{d}_{21} \varrho_{12} = i\frac{\vec{E}}{\hbar} |\vec{d}_{21}|^2 (\varrho_{22} - \varrho_{11}), \quad (7)$$

$$\left[\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right) + i\omega_{21} \right] \vec{d}_{12} \varrho_{21} = -i\frac{\vec{E}}{\hbar} |\vec{d}_{21}|^2 (\varrho_{22} - \varrho_{11}) \quad (8)$$

- Tyto rovnice sečteme a odečteme, abychom získali členy odpovídající $\langle \hat{\vec{d}} \rangle$:

$$\overbrace{\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right) (\vec{d}_{21} \varrho_{12} + \vec{d}_{12} \varrho_{21})}^{\langle \hat{\vec{d}} \rangle} + i\omega_{21} (\vec{d}_{12} \varrho_{21} - \vec{d}_{21} \varrho_{12}) = 0, \quad (9)$$

$$\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right) (\vec{d}_{21} \varrho_{12} - \vec{d}_{12} \varrho_{21}) - i\omega_{21} \underbrace{(\vec{d}_{12} \varrho_{21} + \vec{d}_{21} \varrho_{12})}_{\langle \hat{\vec{d}} \rangle} = i\frac{2\vec{E}}{\hbar} |\vec{d}_{21}|^2 (\varrho_{22} - \varrho_{11}) \quad (10)$$

Odvození rovnice pro polarizaci

- Máme

$$\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right) \langle \hat{d} \rangle + i\omega_{21} (\vec{d}_{12}\varrho_{21} - \vec{d}_{21}\varrho_{12}) = 0, \quad (11)$$

$$\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right) (\vec{d}_{21}\varrho_{12} - \vec{d}_{12}\varrho_{21}) - i\omega_{21} \langle \hat{d} \rangle = i \frac{2\vec{E}}{\hbar} |\vec{d}_{21}|^2 (\varrho_{22} - \varrho_{11}) \quad (12)$$

Odvození rovnice pro polarizaci

- Máme

$$\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right) \langle \hat{d} \rangle + i\omega_{21} (\vec{d}_{12}\varrho_{21} - \vec{d}_{21}\varrho_{12}) = 0, \quad (11)$$

$$\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right) (\vec{d}_{21}\varrho_{12} - \vec{d}_{12}\varrho_{21}) - i\omega_{21} \langle \hat{d} \rangle = i \frac{2\vec{E}}{\hbar} |\vec{d}_{21}|^2 (\varrho_{22} - \varrho_{11}) \quad (12)$$

- Rovnici (11) vynásobíme zleva $(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21})$ a dosadíme z (12) tak, abychom se zbavili členu $(\vec{d}_{21}\varrho_{12} - \vec{d}_{12}\varrho_{21})$:

$$\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right)^2 \langle \hat{d} \rangle = i\omega_{21} \left[i\omega_{21} \langle \hat{d} \rangle + 2i \frac{\vec{E}}{\hbar} |\vec{d}_{21}|^2 \underbrace{(\varrho_{22} - \varrho_{11})}_{\langle \hat{n} \rangle} \right] \quad (13)$$

Odvození rovnice pro polarizaci

- Máme

$$\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right) \langle \hat{d} \rangle + i\omega_{21} (\vec{d}_{12}\varrho_{21} - \vec{d}_{21}\varrho_{12}) = 0, \quad (11)$$

$$\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right) (\vec{d}_{21}\varrho_{12} - \vec{d}_{12}\varrho_{21}) - i\omega_{21} \langle \hat{d} \rangle = i \frac{2\vec{E}}{\hbar} |\vec{d}_{21}|^2 (\varrho_{22} - \varrho_{11}) \quad (12)$$

- Rovnici (11) vynásobíme zleva $(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21})$ a dosadíme z (12) tak, abychom se zbavili členu $(\vec{d}_{21}\varrho_{12} - \vec{d}_{12}\varrho_{21})$:

$$\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right)^2 \langle \hat{d} \rangle = i\omega_{21} \left[i\omega_{21} \langle \hat{d} \rangle + 2i \frac{\vec{E}}{\hbar} |\vec{d}_{21}|^2 \underbrace{(\varrho_{22} - \varrho_{11})}_{\langle \hat{n} \rangle} \right] \quad (13)$$

- Po úpravě dostáváme rovnici pro polarizaci:

$$\left[\left(\frac{\partial}{\partial t} + \frac{1}{T_2} \right)^2 + \omega_{21}^2 \right] \langle \hat{d} \rangle = -\omega_{21} \frac{2\vec{E}}{\hbar} |\vec{d}_{21}|^2 \langle \hat{n} \rangle \quad (14)$$

Odvození rovnice pro polarizaci

- Máme

$$\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right) \langle \hat{d} \rangle + i\omega_{21} (\vec{d}_{12}\varrho_{21} - \vec{d}_{21}\varrho_{12}) = 0, \quad (11)$$

$$\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right) (\vec{d}_{21}\varrho_{12} - \vec{d}_{12}\varrho_{21}) - i\omega_{21} \langle \hat{d} \rangle = i \frac{2\vec{E}}{\hbar} |\vec{d}_{21}|^2 (\varrho_{22} - \varrho_{11}) \quad (12)$$

- Rovnici (11) vynásobíme zleva $(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21})$ a dosadíme z (12) tak, abychom se zbavili členu $(\vec{d}_{21}\varrho_{12} - \vec{d}_{12}\varrho_{21})$:

$$\left(\frac{\partial}{\partial t} + \Gamma_{21} \right)^2 \langle \hat{d} \rangle = i\omega_{21} \left[i\omega_{21} \langle \hat{d} \rangle + 2i \frac{\vec{E}}{\hbar} |\vec{d}_{21}|^2 \underbrace{(\varrho_{22} - \varrho_{11})}_{\langle \hat{n} \rangle} \right] \quad (13)$$

- Po úpravě dostáváme rovnici pro polarizaci:

$$\left[\left(\frac{\partial}{\partial t} + \frac{1}{T_2} \right)^2 + \omega_{21}^2 \right] \langle \hat{d} \rangle = -\omega_{21} \frac{2\vec{E}}{\hbar} |\vec{d}_{21}|^2 \langle \hat{n} \rangle \quad (14)$$

- $T_2 = \Gamma_{21}^{-1}$ je relaxační doba polarizace (příčná).